

POLKU2030 - Suomen kestävän kehityksen politiikan arviointi

#polku2030 #tietokäyttöön

15.2.2019 Valiokuntien avoin kokous

Satu Lähteenoja (Demos Helsinki), Kaisa Korhonen-Kurki
(Helsingin yliopisto), Annukka Berg (Suomen
ympäristökeskus), Matti Ylönen (Helsingin yliopisto)

OHJELMA

10.00 Kokouksen avaus

- Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Matti Vanhanen
- Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja Anne Kalmari
- Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja Stefan Wallin
- Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja Satu Hassi

10.20 Miksi arviointia?

- Sami Pirkkala, Valtioneuvoston kanslia

10.30 POLKU2030-arviointi ja kestävän kehityksen muutospolut vuoteen 2030

- Satu Lähteenoja, Demos Helsinki

10.45 Kestävän kehityksen tila Suomessa

- Kaisa Korhonen-Kurki, Helsingin yliopisto, HELSUS

11.00 Arvio Suomen kestävän kehityksen politiikasta

- Annukka Berg, Suomen ympäristökeskus

11.15 Kestävä kehitys Suomen ulkopoliitikassa

- Matti Ylönen, Helsingin yliopisto, HELSUS

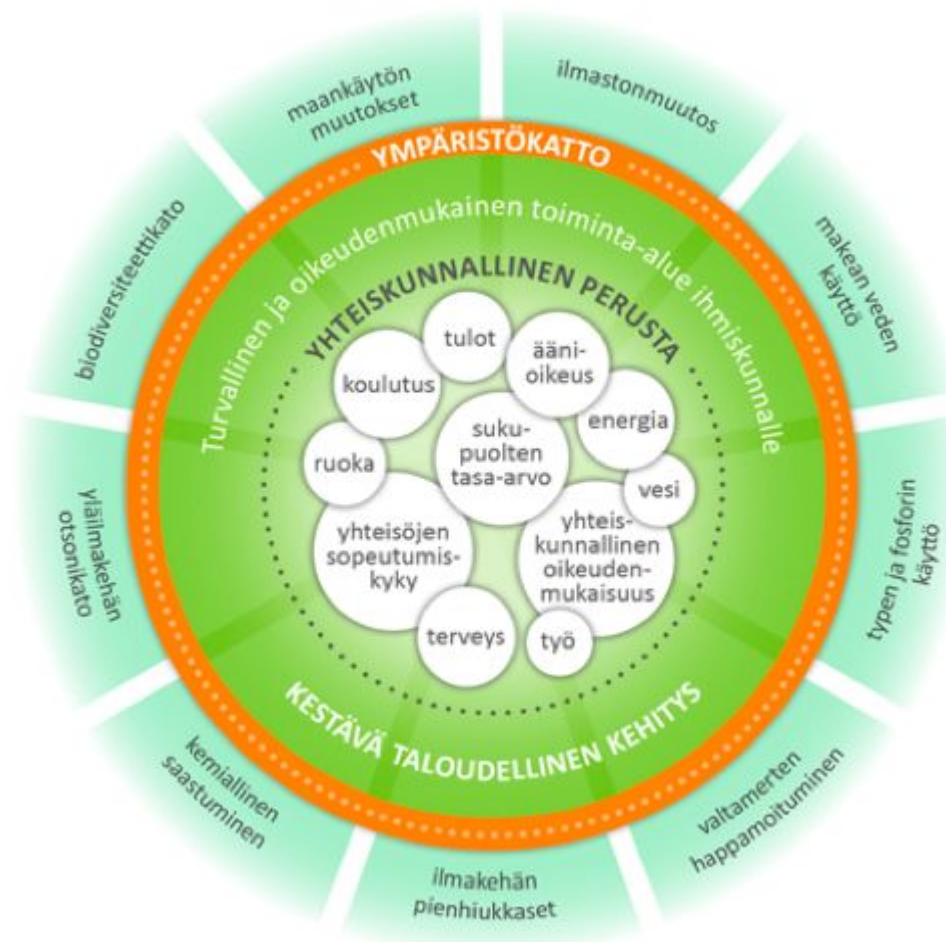
11.30 Keskustelua

12.00 Tilaisuus päättyy

Miksi arviointia?

Sami Pirkkala, Valtioneuvoston kanslia

Kestävä kehitys on ihmisten hyvinvoinnin turvaamista maapallon kantokyvyn rajoissa

Kestävä kehitys on ihmisten hyvinvoinnin turvaamista maapallon kantokyvyn rajoissa

Kestävä kehitys on ihmisten hyvinvoinnin turvaamista maapallon kantokyvyn rajoissa

79. "We encourage Member States to conduct regular and inclusive reviews of progress at the national and subnational levels which are country-led and countrydriven."

- Transforming our world, the 2030 Agenda for Sustainable Development

4.5 "Suomen kestävän kehityksen politiikkaa ja Agenda2030:n kansallista toimeenpanoa arvioidaan kokonaisvaltaisella ja riippumattomalla arvioinnilla neljän vuoden välein, ensimmäisen kerran vuonna 2019. Toimeenpanosuunnitelmaa päivitetään tämän jälkeen arvioinnin suositukset huomioiden."

- Valtioneuvoston selonteko Agenda2030:n toimeenpanosta Suomessa VNS1/2017vp

POLKU2030-arviointi ja kestävä kehityksen muutospolut vuoteen 2030

Satu Lähteenoja, Demos Helsinki

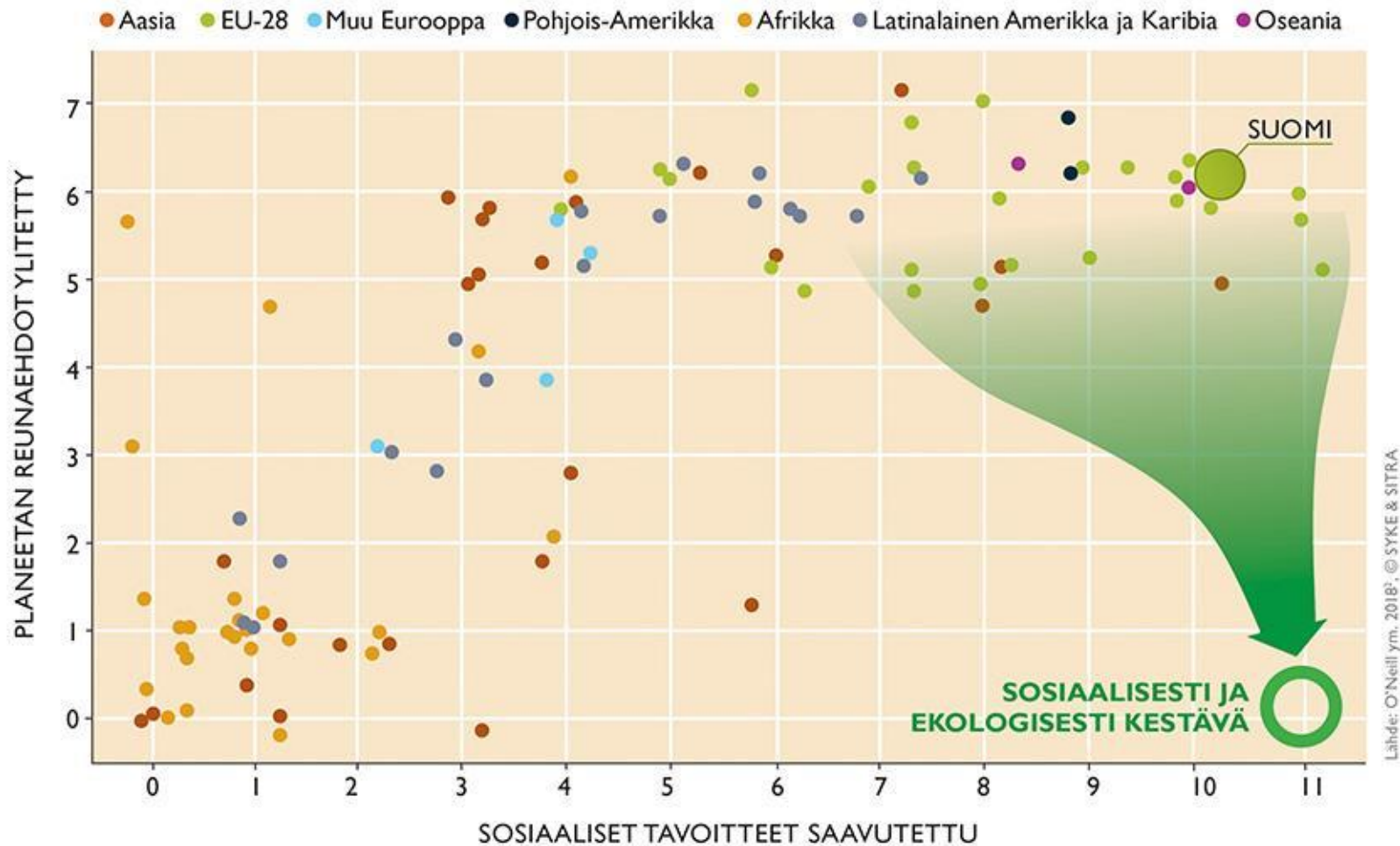
#Polku2030

Suomi on sitoutunut kestävään kehitykseen ja Agenda2030:een

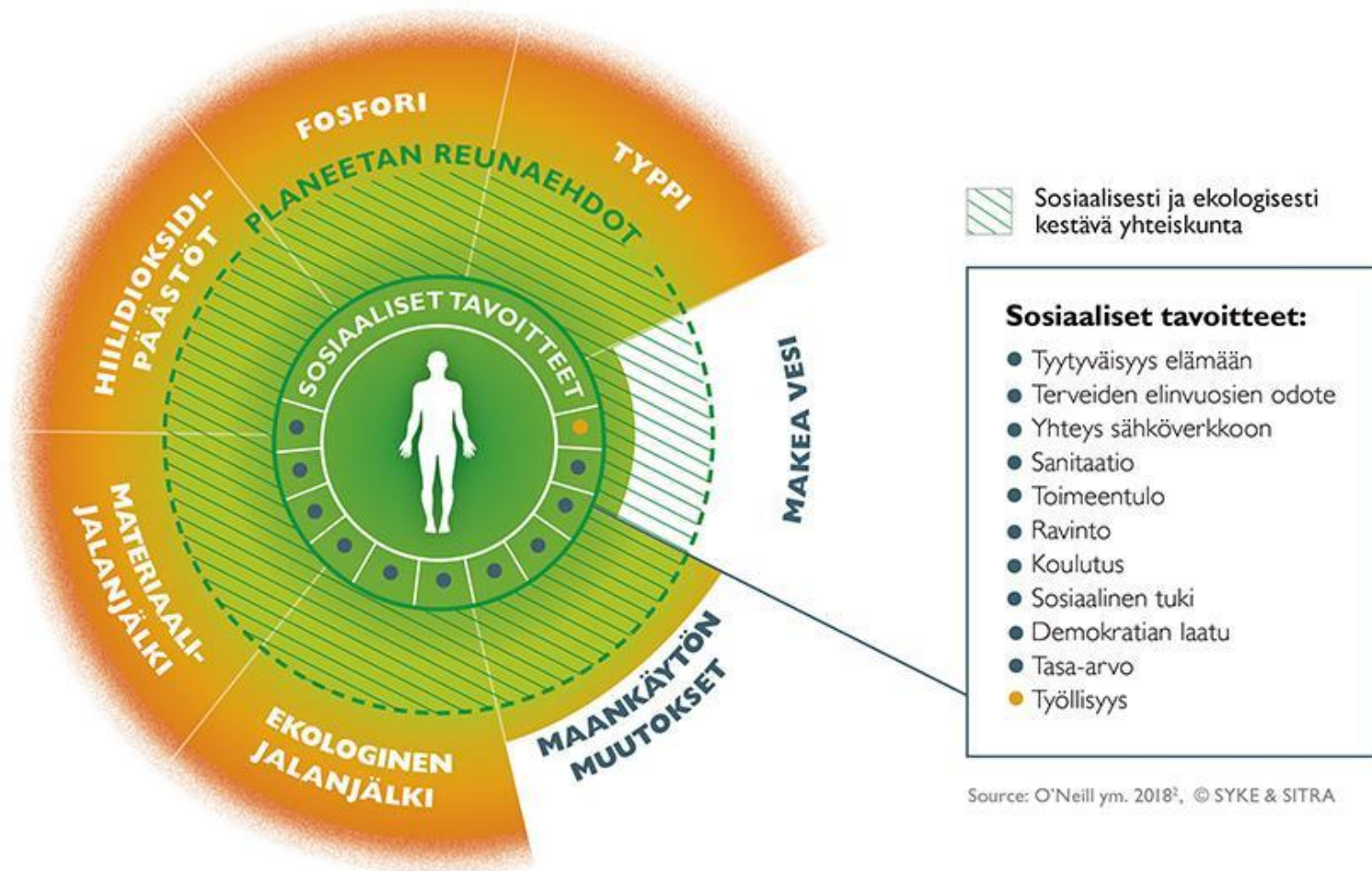
YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma, Agenda2030, hyväksyttiin vuonna **2015**. Toimintaohjelma koostuu **17 päätavoitteesta (SDG:t)** ja **169 alatavoitteesta**, jotka kaikki linkittyvät toisiinsa.

Yksikään maailman maa ei ole saavuttanut korkeaa hyvinvointia ekologisesti kestävällä tavalla

Mitkä planeetan reunaehdot Suomi ylittää?

POLKU2030-arviointi

Ensimmäinen kerta, kun Suomen kestävän kehityksen politiikkaa arvioidaan kokonaisuutena tällä vuosikymmenellä ja Agenda2030:n toimeenpanon jälkeen

POLKU2030 tuotti monipuolisen arvion ja konkreettiset, yhdessä tuotetut suositukset Suomen kestävän kehityksen politiikkaan

POLKU2030-arviointi nojaa monipuoliseen aineistoon ja laajasti osallistavaan prosessiin.

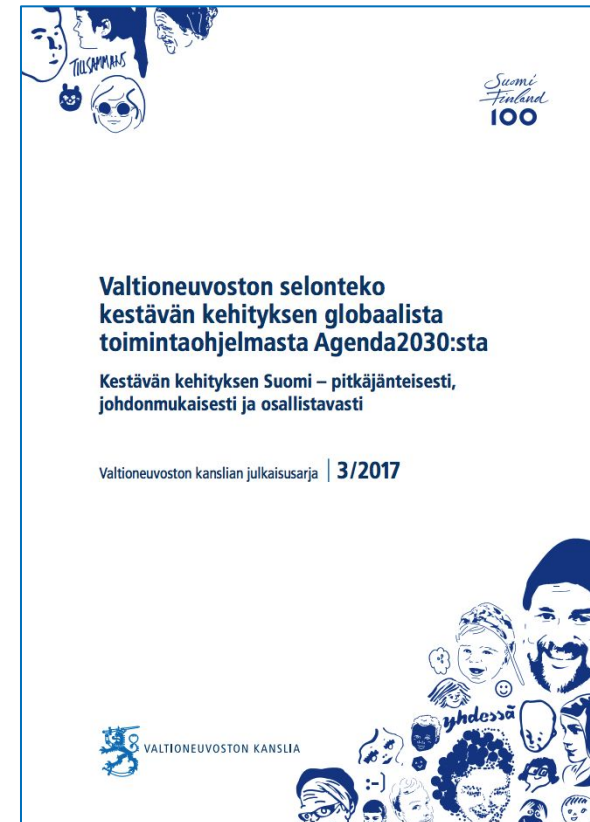
Indikaattorit	SDG Index and Dashboards -indikaattorit Kestävän kehityksen tila -seurantajärjestelmän 10 indikaattorikoria, Helsus Policy Dialogues -materiaali (asiantuntija-arviot indikaattoreista ja työpajat)
Keskeiset asiakirjat	Hallituksen ohjelmia ja strategioita Kehitysyhteistyöhankkeiden valmisteluasiakirjoja, E- ja U-kirjelmia
Kyselyt (N = 238)	Suljettu kysely kestävän kehityksen politiikan keskeisille toimijoille Avoin kysely
Haastattelut (n. 80 haastateltavaa)	Keskeiset asiantuntijat Kaikkien ministeriöiden edustajat Kestävän kehityksen asiantuntijapaneeli Alustaviin tuloksiin liittyviä keskeisiä sidosryhmien edustajia
Työpajat (3 kpl)	Kaksi avointa sidosryhmätyöpajaa (noin 80 ja 40 osallistujaa) Kansainvälinen asiantuntijatyöpaja

Nykyisistä, **Agenda2030** selonteossa valituista painopistealueista kannattaa pitää kiinni.

- 1) Hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi
- 2) Yhdenvertainen, tasa-arvoinen ja osaava Suomi

Kestävän kehityksen **politiikkaperiaatteet**

- Omistajuus ja osallisuus
- Johdonmukaisuus ja globaali kumppanuus
- Pitkjänteisyys ja muutosvoimaisuus

Arviointi kertoo Suomen kestävän kehityksen politiikkamallin rakenteellisista kehittämistarpeista

	Vahvuudet	Heikkoudet
Instituutiot 	• Monipuolinen ja osallistava toimintamalli • Kestävyyssajattelu näkyy melko hyvin ministeriöiden strategioissa	• Kestävä kehitys ei ole riittävästi integroitu koko hallinnon toimintaan • Työmäärään nähden heikosti resursoitu valtionhallinnossa • Siiloutuminen on ongelma
Intressit 	• Intressiristiriitoja kyetään sovittamaan laajasti jaettujen tavoitteiden ja prosessien, kuten Agenda2030-selonteon ja budjettiarvioinnin, avulla	• Intressiristiriidat vähentävät politiikan johdonmukaisuutta ja muutosvoimaisuutta
Ideat 	• Kestävä kehitys on laajasti jaettu ja valtavirtaistunut tavoite	• Käytännössä monista kestävään kehitykseen liittyvistä ratkaisuista ollaan eri mieltä
Informaatio 	• Kestävän kehityksen tilasta ja erilaisista ratkaisuista on paljon tietoa saatavilla	• Indikaattoreiden ja tutkimustiedon hyödyntäminen päätöksenteossa on puutteellista

Ydinviestit

1. Kestävä kehityksen ajattelu kolmena pilarina ei riitä. On otettava käyttöön **kokonaisvaltaisempi tulkinta** (esim. ns. donitsimalli).
2. Suomella on vielä tekemistä erityisesti eriarvoistumiseen, ilmastonmuutokseen, ympäristön tilaan ja **kulutukseen** liittyen.
3. Yksikään maa ei ole vielä esittänyt uskottavaa suunnitelmaa, jolla Agenda2030:n tavoitteisiin päästään. Suomi voi näyttää mallia. Siihen on kaikki mahdollisuudet, sillä olemme monilla mittareilla maailman parhaita.
4. Hallituksen tulee tuottaa uskottava **kansallinen tiekartta** siitä, kuinka Suomi saavuttaa Agenda2030-tavoitteet. Sen yhteyteen tarvitaan mitattavat, kansalliset **tavoitetasot**.
5. **Politiikkajohdonmukaisuuden** vahvistaminen: kestävän kehityksen ilmiöpohjainen budjettitarkastelu hyvä alku. Kestävä kehitys saatava otsikkotasolta lainsäädäntöön sekä **valtavirtaistettua kaikkeen ulkopolitiikkaan**.
6. Jotta nämä voivat toteutua, seuraavien hallitusten tulee ottaa **Agenda2030-tavoitteisiin pääseminen hallitusohjelman perustaksi**.

**Kestävä kehityksen ajattelu
kolmena pilarina ei riitä.**

**On otettava käyttöön
kokonaisvaltaisempi tulkinta
(esim. ns. donitsimalli).**

VALTIONEUVOSTON
SELVITYS- JA TUTKIMUSTOIMINTA

#Polku2030

**Suomella on vielä tekemistä erityisesti
eriarvoistumiseen, ilmastonmuutokseen,
ympäristön tilaan ja kulutukseen liittyen.**

Yksikään maa ei ole vielä esittänyt uskottavaa suunnitelmaa, jolla Agenda2030:n tavoitteisiin päästään.

Suomi voi näyttää mallia. Siihen on kaikki mahdollisuudet, sillä olemme monilla mittareilla maailman parhaita.

**Hallituksen tulee tuottaa uskottava
kansallinen tiekartta siitä, kuinka
Suomi saavuttaa
Agenda2030-tavoitteet.
Sen yhteyteen tarvitaan mitattavat,
kansalliset tavoitetasot.**

**Politiikkajohdonmukaisuuden
vahvistaminen: kestävän kehityksen
ilmiöpohjainen budjettitarkastelu on
hyvä alku.**

VALTIONEUVOSTON
SELVITYS- JA TUTKIMUSTOIMINTA

**Kestävä kehitys saatava otsikkotasolta
lainsäädäntöön sekä valtavirtaistettua
kaikkeen ulkopoliittikkaan.**

#Polku2030

**Jotta nämä voivat toteutua,
seuraavien hallitusten tulee ottaa
Agenda2030-tavoitteisiin
pääseminen hallitusohjelman
perustaksi.**

Kestävän kehityksen tila Suomessa indikaattoreiden valossa

Kaisa Korhonen-Kurki, Ira Suutarinen, Paula Schönach,
Helsingin yliopiston kestävyystieteen instituutti
(HELSUS)

Kestävän kehityksen indikaattorit

Käytössä on lukuisia erilaisia indikaattorijärjestelmiä.
POLKU2030-arvioinnissa hyödynnettiin kahta eri mittaristoa.

Kansalliset kestävän kehityksen indikaattorit, jotka mittaavat kahdeksaa yhteiskuntasitoumuksen tavoitetta sekä **kansainväliset SDG-indikaattorit** (SDG Index)

Kestävän kehityksen indikaattorien tila on arvioitu huolestuttavaksi useammin kansallisten indikaattorien puolella kuin SDG Indexissä.

Luonnon ja ympäristön tila

- Kuollut puu metsissä ja luontoarvoiltaan arvokkaat maatalousalueet
- Suomen jokien fosfori- ja typpikuorma Itämereen
- Rikki- ja typpipäästöt sekä pienhiukkasten päästöt ilmaan Suomessa
- Tilastoidut ympäristönsuojelumenot Suomessa

Julkiset hankinnat ja kuluttaminen

- Kulutuksen hiilijalanjälki
- Kasvis-, liha- ja kalaperäisten elintarvikkeiden kulutus
- Yhdyskuntajätteen kehittyminen
- Ensirekisteröityjen henkilö- ja pakettiautojen keskimääräiset hiilidioksidipäästöt

Resurssiviisas talous ja hiilineutraali yhteiskunta

- Kasvihuonekaasupäästöt ja -poistumat
- Luonnonvarojen kulutus, RMC (raw material consumption) jaottelu
- Puuston kasvu ja poistuma
- Uusiutuvan energian osuus energian loppukäytöstä
- Tekesin rahoitus resurssitehokkaisuun ja hiilineutraaliin ratkaisuihin

Yhteiskunnallinen eriarvoisuus

- Perustoimeentulotuen saajien määrät ja alueellinen jakautuminen
- Tuloterot (Gini-kerroin, pienituloisuusaste, pienimmän ja suurimman kymmenesosan tulokehitys)
- Nuorten aikuisten (18–25-vuotiaiden) tyytyväisyys elämäänsä
- Kiintiöpakolaisten määrät ja turvapaikanhakijoiden/ myönteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden määrät

Syrjäytyminen ja yhteiskunnallinen osallisuus

- Syrjinnän tai yksinäisyyden kokemus
- Äänestysaktiivisuus
- Työn tai koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret
- Nuorten luottamus yhteiskuntaan ja sen tulevaisuuteen
- Suomen kehitys Corruption Perceptions ja World Press Freedom -indekseillä

Terveyden edellytykset

- Väestön lihavuus
- Koettu hyvinvointi eri väestöryhmissä alueittain
- Alueellisesti yhdenvertaiset ja tasa-arvoiset terveys- ja hyvinvointipalvelut
- Naisiin kohdistuva väkivalta / turvakotien käyttö

Työelämä, laatu ja muutos

- Naisten keskiänsiot miehiin verrattuna
- Työllisyysaste (Tilastokeskus, työvoimatutkimus)
- Hyvä työelämä
- Työelämän globaali vastuu

Globaali vastuu ja johdonmukaisuus

- Suomen kehitysyhteistyörahoituksen kehitys
- Suomen kehitys Commitment to Development-indeksin kauppapolitiikkaa mittaavalla osa-indeksillä
- Suomen osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan
- Suomen tuonti ja vienti tonneittain ja materiaaliryhmittäin

Koulutus ja osaamisen kehittäminen

- Lukutaidon ja nuorten yhteiskuntataitojen kehitys
- Tutkimus- ja kehittämismenojen osuus bruttokansantuotteesta
- Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus sekä osallistuminen aikuiskoulutukseen
- Kestävän kehityksen sertifikaatin omaavien päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten määrä
- Kirjastopalveluiden käyttö

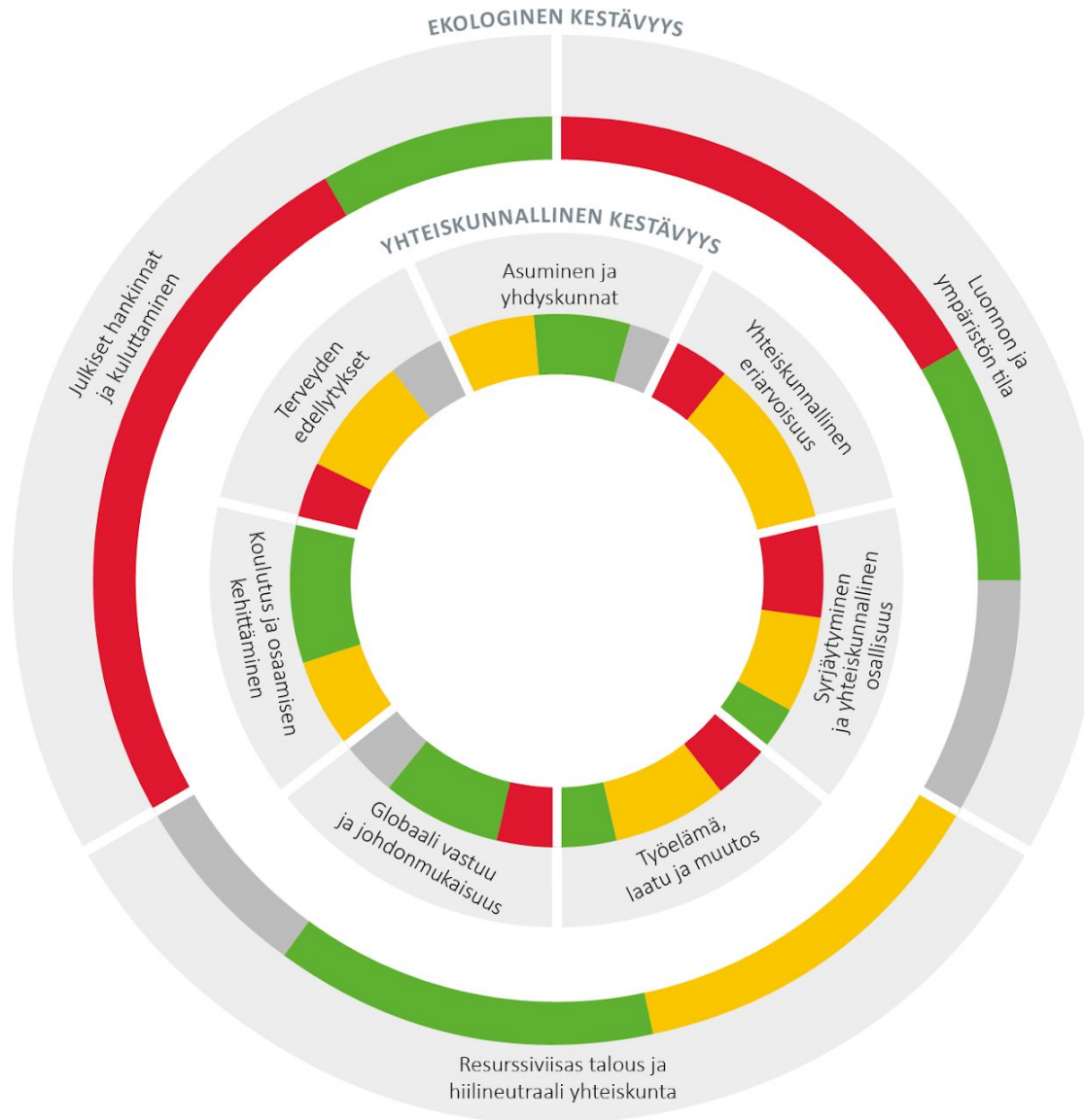
Asuminen ja yhdyskunnat

- Asumismenot
- Päivittäistavarakauppojen saavutettavuus
- Kotona asuvat yli 75-vuotiaat
- Tulvariski
- Yhdyskuntarakenteen eheys ja joukkoliikenteen toimintaedellytykset

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TILA SUOMESSA INDIKAATTOREIDEN VALOSSA

ARVIO TILASTA

- = hyvä
- = huolestuttava
- = huono
- = vaikeasti tulkittava

POLKU2030-arvioinnin nostamia keskeisiä sisältökysymyksiä

Haasteet liittyvät:

- Yhteiskunnan eriarvoistumiseen
- Ilmastonmuutokseen
- Ympäristön tilaan
- Kulutukseen, ja erityisesti kotimaisen kulutuksen globaaleihin ympäristövaikutuksiin

Vahvuudet:

- Osaaminen
- Yhteiskunnallinen vakaus
- Integroiva kestävän kehityksen hallinnan malli

Keskeiset sisältökysymykset pohjaavat indikaattoritarkasteluun ja sitä tukeneeseen kysely- ja haastatteluaineistoon.

#Polku2030

Suosituksset kestäväen kehityksen seurantaan

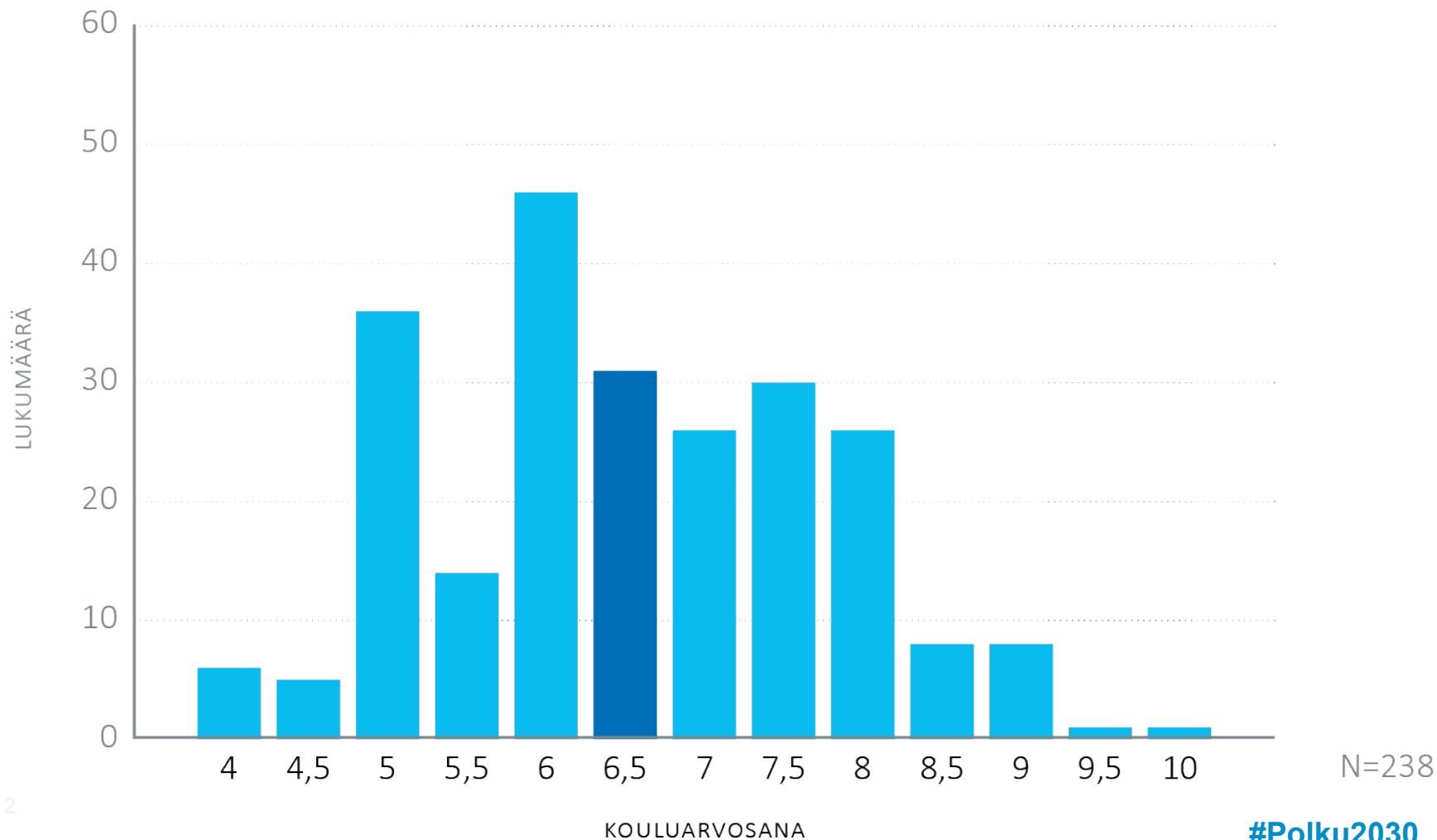
Vahvistetaan Agenda2030-tavoitteiden seuranta. Indikaattoritiedon käyttökelpoisuutta parannetaan.

- Otetaan **Agenda2030** kansallisen kestävä kehityksen työn lähtökohdaksi ja sovelletaan sen tavoitteet Suomen kansalliseen kontekstiin.
- Luovutaan kahdeksasta kansallisesta tavoitteesta ja kehitetään kansallisia kestävä kehityksen indikaattoreita sitomalla ne selkeämmin 17 SDG-tavoitteeseen.
- Pyritään **yhteen, selkeästi visualisoituun indikaattorijärjestelmään**, joka toimii laaja-alaisesti ja ajantasaisesti keskustelun kiintopisteenä.

Arvio Suomen kestävän kehityksen politiikasta

Annukka Berg, Hanna Salo, Jari Lyytimäki, Suomen
ympäristökeskus (SYKE)

Kyselyyn vastaajat antoivat Suomen **kestävän kehityksen politiikalle** kouluarvosanan **6,5**.

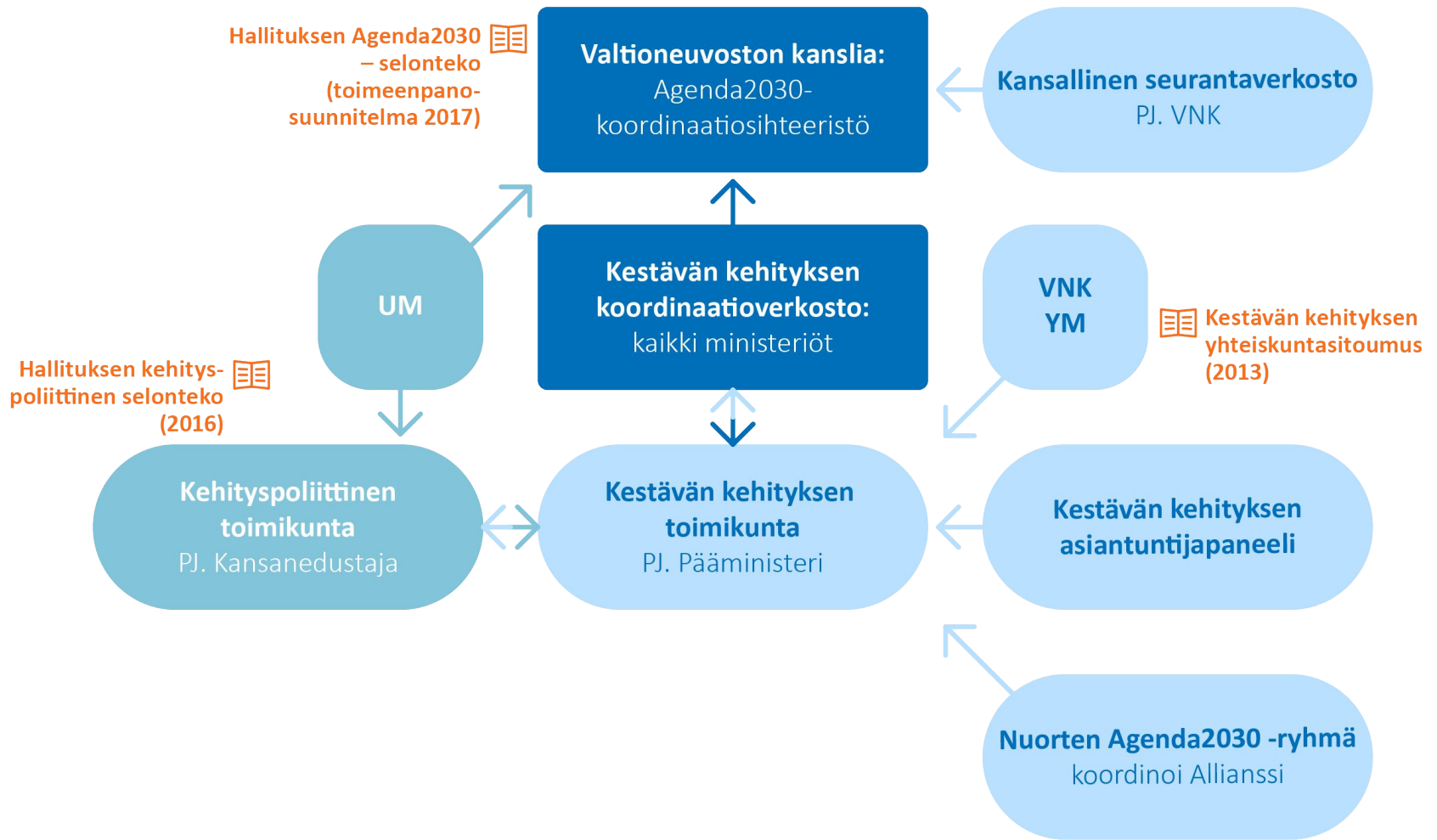

Kestävän kehityksen **politiikkaperiaatteet** **toteutuvat vaihtelevasti.**

Omistajuus ja osallisuus	Kestävä kehitys on hyväksytty laajasti tavoitteeksi Suomessa, mutta käytännöissä tulkinnot saattavat vaihdella runsaastikin. Eri tahojen osallistumismahdollisuudet koetaan melko hyviksi.
Johdonmukaisuus ja globaali kumppanuus	Suomen kestävän kehityksen koordinaatiomalli tukee politiikan johdonmukaisuutta, ja kestävä kehitys näkyy melko hyvin esimerkiksi ministeriöiden strategioissa ja tulosohjauksen välineissä. Käytännössä haasteena ovat usein paitsi jäykät rakenteet myös intressiristiriidat.
Pitkäjänteisyys ja muutosvoimaisuus	Lyhyen aikavälin tavoitteita painotetaan pitkän aikavälin tavoitteiden kustannuksella, eikä tehtyjen päätösten vaikutuksia tunnisteta riittävästi. Monet toivovat muutosvoimaisempaa politiikkaa ja mekanismeja.

Laaja-alaisuus ja pitkäjänteisyys Suomen kestävän kehityksen toimintamallin vahvuuksia.

Suomen kestävän kehityksen työllä on **hyvä ja kansainvälisesti tunnustettu maine.**

Monia viime vuosien muutoksia pidetään laajasti onnistuneina, mm:

Kestävän kehityksen sihteeristön siirtyminen valtioneuvoston kansliaan,
Agenda2030-selonteon koostaminen ja **käsittely eduskunnassa**,
kestävän kehityksen **budjettitarkasteluiden** laatiminen,
Sitoumus2050-työkalun lanseeraus ja käytön merkittävä laajentuminen.

Kestävän kehityksen toimintamallin **haasteena**
päällekkäisyydet ja toisaalta irrallisuus keskeisistä
päätoksenteon paikoista.

Kestävyys on laajasti mukana **ministeriöiden tavoitteissa - toimeenpanossa vaihtelua.**

Kestävä kehitys on **vasta hiljattain päässyt osaksi kaikkien ministeriöiden toimintaa.**

Lähes kaikkien ministeriöiden strategioissa ja tulosohtauksessa kestävä kehitys on huomioitu **vähintään osittain.**

Jotta kestävästä kehityksestä voisi tulla ministeriöiden työtä aidosti ohjaava periaate, se **pitäisi saada vahvemmin mukaan hallitusohjelmaan ja johtamisen käytäntöihin.**

Kestävän kehityksen tavoittelu näkyy ristiriitaisesti valtion budjetissa.

Vuoden 2019 talousarvioesityksessä budjetin kestävyysvaikutuksia arvioitiin ensimmäistä kertaa osana yleisperusteluja.

Vuoden 2019 talousarvioesityksessä hiilineutraaliuteen ja resurssiviisauteen liittyviä tavoitteita edistetään yhteensä n. 1,7 mrd eurolla, kun ympäristölle haitallisia tukia maksetaan arviolta 3,5 mrd euroa (VM 2018)

Kestävän kehityksen politiikka: Nostoja suosituksista

#Polku2030

Seuraavien hallitusten tulee ottaa Agenda2030-tavoitteisiin pääseminen hallitusohjelman perustaksi.

Poliittisen johdon **fokuksen** tulee olla niissä kestävän kehityksen osa-alueissa, joissa Suomella on vielä **paljon tekemistä** tavoitteiden saavuttamiseksi - tai **erityisiä mahdollisuuksia** toimia globaalina johtajana.

Kaikki ministeriöt integroivat entistä vahvemmin Agenda2030:n niiden omaan ja niiden **tulosohjauksessa** olevien yksiköiden **strategiaan, toimintaan, mittareihin** ja tulevaisuuskatsauksiin.

Yksi seuraavien hallitusten keskeisimmistä tehtävistä on toteuttaa Suomessa **reilu rakennemuutos kohti hiilineutraaliutta ja resurssiviisautta.**

Laaditaan valtioneuvoston aloitteesta, esimerkiksi parlamentaarisessa prosessissa, **tiekartta** määrittämään, **kuinka Suomi saavuttaa Agenda2030-tavoitteet** ja miten Suomi tukee tavoitteiden saavuttamista EU:ssa ja globaalisti.

Samalla määritetään **mitattavat, kansalliset tavoitetasot** ja varmistetaan pitkän aikavälin poliittinen sitoutuminen reiluun rakennemuutokseen.

Hallituksen tulee ohjata **julkisia varoja** kestävään kehitykseen entistä johdonmukaisemmin.

Luodaan vaikuttavia **kestävän kehityksen budjetointi-käytäntöjä**. Asetetaan budjetille kestävä kehitys **tavoitteita**, esimerkiksi ympäristölle haitallisten tukien vaiheittaiseen poistamiseen liittyen.

Suunnataan entistä voimakkaammin **valtion investointeja**, kuten vero- ja innovaatiotukia, kestävä kehitys painopisteitä edistäviin hankkeisiin.

Varmistetaan, että kestävä kehitys työllä on pitkäjänteisen ja **johdonmukaisen työn mahdollistavat henkilöresurssit**.

Vahvistetaan Agenda2030:n **tieteellistä tukea ja arviointia.**

Varmistetaan, että kestävä kehityksen näkökulma on keskeisellä sijalla, kun **tiedeneuvonantoa** uudistetaan kokonaisuutena.

Annetaan **kestävän kehityksen asiantuntijapaneelille** resurssit ja **mandaatti** kommentoida kestävä kehityksen kannalta keskeisimpiä hallituksen suunnitelmia ja tietotarpeita. Asiantuntijapaneeli voisi toimia esimerkiksi VNK:n yhteydessä.

Ministeriöiden tulee ottaa kestävä kehityksen tavoitteet osaksi lainvalmistelua ja järjestää **arviointi systemaattisesti** niin, että se kattaa kestävyiden kannalta keskeiset osa-alueet. Hallituksen **keskeisiä lakialoitteita** ja budjettia tulee **arvioida** kestävä kehityksen näkökulmasta.

Muutospolkuja Agenda2030-tavoitteiden saavuttamiselle

2019

**1. POLIITTINEN
TAHTOTILA JA
MANDAATTI**

Agenda2030 hallitusohjelman perustaksi.

**2. TAVOITTEIDEN
ASETTAMINEN
JA SEURANTA**

Aloitetaan prosessi, jossa määritellään kansalliset tavoitetasot Agenda2030-tavoitteille.

**3. TIETEELLINEN
TUKI**

Vahvistetaan kestävän kehityksen asiantuntijapaneelin asemaa ja resursseja.

**4. KESTÄVÄN KEHITYKSEN
BUDJETOINTI JA
INVESTOINNIT**

Kestävän kehityksen budjettitarkastelua laajennetaan ja budjetin kestävyydelle asetetaan tavoitteet.

**5. ULKO- JA KEHITYS-
POLITIikka**

Kestävä kehitys huomioidaan nykyistä paremmin Suomen ulkopolitiikassa (ml. kehityspolitiikka) kaikilla hallinnonaloilla.

#Polku2030

Muutospolkuja Agenda2030-tavoitteiden saavuttamiselle

2019

2021

**1. POLIITTINEN
TAHTOTILA JA
MANDAATTI**

Agenda2030 hallitusohjelman perustaksi.

Julkaistaan tiekartta ja toimenpiteet siitä, kuinka Agenda2030-tavoitteisiin päästään.

**2. TAVOITTEIDEN
ASETTAMINEN
JA SEURANTA**

Aloitetaan prosessi, jossa määritellään kansalliset tavoitetasot Agenda2030-tavoitteille.

Asetetut tavoitetasot ohjaavat politiikkaa. Tavoitetasoja päivitetään tarvittaessa tutkimustietoon perustuen.

**3. TIETEELLINEN
TUKI**

Vahvistetaan kestävän kehityksen asiantuntijapaneelin asemaa ja resursseja.

Julkiset ja yksityiset investoinnit ja innovaatiot synnyttävät kestäviä ratkaisuja ja tukevat tavoitteisiin pääsyä.

**4. KESTÄVÄN KEHITYKSEN
BUDJETOINTI JA
INVESTOINNIT**

Kestävän kehityksen budjettitarkastelua laajennetaan ja budjetin kestävyydelle asetetaan tavoitteet.

Kehitysyhteistyömäärärahat ovat merkittäväällä kasvu-uralla ja politiikan johdonmukaisuus on kasvanut huomattavasti.

**5. ULKO- JA KEHITYS-
POLITIikka**

Kestävä kehitys huomioidaan nykyistä paremmin Suomen ulkopoliitikassa (ml. kehityspoliittika) kaikilla hallinnonaloilla.

#Polku2030

Muutospolkuja Agenda2030-tavoitteiden saavuttamiselle

2019

2021

2030

**1. POLIITTINEN
TAHTOTILA JA
MANDAATTI**

Agenda2030 hallitusohjelman perustaksi.

Julkaistaan tiekartta ja toimenpiteet siitä, kuinka Agenda2030-tavoitteisiin päästään.

Suomi on saavuttanut Agenda2030-tavoitteet.

**2. TAVOITTEIDEN
ASETTAMINEN
JA SEURANTA**

Aloitetaan prosessi, jossa määritellään kansalliset tavoitetasot Agenda2030-tavoitteille.

Asetetut tavoitetasot ohjaavat politiikkaa. Tavoitetasoja päivitetään tarvittaessa tutkimustietoon perustuen.

Suomen politiikan kestävyyttä seurataan ja arvioidaan systemaattisesti.

**3. TIETEELLINEN
TUKI**

Vahvistetaan kestävän kehityksen asiantuntijapaneelin asemaa ja resursseja.

Julkiset ja yksityiset investoinnit ja innovaatiot synnyttävät kestäviä ratkaisuja ja tukevat tavoitteisiin pääsyä.

Laaja yksityinen ja julkinen rahoitus tuottaa kestävän kehityksen innovaatioita ja tukee politiikka-johdonmukaisuutta.

**4. KESTÄVÄN KEHITYKSEN
BUDJETOINTI JA
INVESTOINNIT**

Kestävän kehityksen budjettitarkastelua laajennetaan ja budjetin kestävyydelle asetetaan tavoitteet.

Kehitysyhteistyömäärärahat ovat merkittävällä kasvu-uralla ja politiikan johdonmukaisuus on kasvanut huomattavasti.

Suomen ulkopoliittikka tukee linjakkaasti ja riittävillä resursseilla Agenda2030:n saavuttamista globaalisti ja myös EU:ssa.

**5. ULKO- JA KEHITYS-
POLITIikka**

Kestävä kehitys huomioidaan nykyistä paremmin Suomen ulkopoliitikassa (ml. kehityspoliittikka) kaikilla hallinnonaloilla.

#Polku2030

VALTIONEUVOSTON
SELVITYS- JA TUTKIMUSTOIMINTA

Kestävä kehitys Suomen ulkopolitiikassa

Matti Ylönen ja Anna Salmivaara, Helsingin yliopisto

#Polku2030

Kaksi näkökulmaa ulkopolitiikkaan

1

Kestävän kehityksen tavoitteiden ulkopoliittinen tausta on erityisesti **vuosituhattavoitteissa**

Ne keskittyivät pitkälti sosiaalisen kehityksen kysymyksiin, Agenda 2030 laajentaa fokusta

Perinteisesti UM-vetoinen **kehityspolitiikka muuttuu ministeriörajoja ylittäväksi ulkopoliitikaksi**: esim. kansainväliset verokysymykset (EU, OECD ym.)

2

Toisaalta kestävän kehityksen laajentuminen tuo **uusia toimijoita ja teemoja vahvemmin ulkopoliitiikan kentälle**

Teemat: esimerkiksi vienninedistäminen, innovaatiopolitiikka

Toimijat: myös yritykset lähteneet toteuttamaan kestävän kehityksen tavoitteita

Suomen linjaukset ja fokus

VNK / Agenda 2030 -selonteko: "Suomi tukee globaalina kumppanina kehitysmaiden kestäväää kehitystä **ulko- ja turvallisuuspolitiikan eri keinoin, esimerkkeinä kauppapolitiikka ja kehityspolitiikka.**"

Hallitusohjelma: "Hallitus lisää Suomen kehityspolitiikassa **kehitysmaiden oman yritystoiminnan ja veropohjien vahvistamisen painoarvoa**. Hallitus parantaa kehitysyhteistyön tuloksellisuutta, vaikuttavuutta ja mitattavuutta. Pidemmän aikavälin tavoitteena on kehitysrahoituksen nostaminen YK:n tavoitteiden mukaiseen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta, vaikka kehitysrahoitukseen kohdistuu hallituskaudella säästöjä."

➡ Ulkopolitiikka-osion tarkempi fokus: hallinnonalojen rajat ylittävä yksityisen sektorin ulko- ja kehityspolitiikka

Tutkimuskysymykset

1. Miten ihmisoikeusperustaisuus ja Agenda2030:n leave no-one behind -ajattelu toteutuu Suomen kestävän kehityksen politiikassa?
2. Miten johdonmukaista Suomen ulkopolitiikka on kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi?
3. Tukeeko Suomen politiikkamalli kestävän kehityksen politiikkajohdonmukaisuutta Suomen rajojen ulkopuolella ja ulkopolitiikan eri hallinnonaloilla?

Aineisto

1. 22 haastateltavaa, joista osa kahteen kertaan
2. Tutkimuskysymysten kannalta relevanttien hallituksen EU-linjausten läpikäynti (E- ja U-kirjelmät)
3. Kehitysyhteistyön hankedokumentteja
4. Muut asiakirjalähteet
5. Sidosryhmätyöpajoissa tuotettu materiaali

Pähkinä purtavaksi

17 tavoitetta

169 alatavoitetta

230+ indikaattoria

Ei riittävän vahvaa kansainvälistä koordinaatiomekanismia

**= miten ministeriöiden rajat ylittävä ulko- ja
kehityspolitiikka valjastetaan tukemaan tavoitteiden
saavuttamista?**

#Polku2030

Relevantteja linjauksia on paljon...

Valtioneuvoston selonteko: Suomen kehityspoliittikka

4.2.2016

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko

Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja | 7/2016

Valiokunnan mietintö TuVM 1/2017 vp– VNS 1/2017 vp

Tulevaisuusvaliokunta

Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kestävän kehityksen Suomi – pitkäjänteisesti, johdonmukaisesti ja osallistavasti

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kestävän kehityksen Suomi – pitkäjänteisesti, johdonmukaisesti ja osallistavasti. Asia on saapunut tulevaisuusvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty ulkoasiainvaliokuntaan, hallintovaliokuntaan, liikenne- ja viestintävaliokuntaan, maa- ja metsätalousvaliokuntaan, sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, talousvaliokuntaan, työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan ja ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- ulkoasiainvaliokunta UaVL 5/2017 vp
- hallintovaliokunta HaVL 10/2017 vp
- liikenne- ja viestintävaliokunta LiVL 9/2017 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 6/2017 vp
- sosiaali- ja terveysvaliokunta SvVL 3/2017 vp
- talousvaliokunta TaVL 24/2017 vp
- työelämä- ja tasa-arvovaliokunta TyVL 1/2017 vp
- ympäristövaliokunta YmVL 7/2017 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lähetystöneuvos Sami Pirkkala, ulkoasiainministeriö
- opetusneuvos Raija Meriläinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- neuvotteleva virkamies Leena Pentikäinen, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Markus Seppelä, sosiaali- ja terveysministeriö
- kansainvälisten asioiden neuvos Annika Lindblom, ympäristöministeriö
- pääsihteeri Minna Paajanen, Valtion liikuntaneuvosto
- tutkimusohjaaja Marita Laukkanen, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- palvelujohtaja Kimmo Kanto, Innovaatiotrahottuskeskus Tekes
- erikoistutkija Riitta-Majja Hämäläinen, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

Valmis
5.9

#Polku2030

... mutta miten ne näkyvät käytännössä?

Kestävän kehityksen koordinaation keskittäminen VNK:hon luo mahdollisuuksia aidosti poikkihallinnollisen kestävä kehityksen huomioimiseen ulkopolitiikassa kaikilla hallinnonaloilla

Toiminta on kuitenkin keskittynyt pitkälti UM:öön ja sen sisällä kehityspoliittiselle osastolle

Kehityspolitiikassa Suomi on lähtenyt keskittymään niille sektoreille, mille suurin osa muistakin OECD-maista on siirtänyt toimintaansa (investointien fasilitointi)

Samalla perinteisemmät sektorit (koulutus, terveys, sosiaalipolitiikka) ja laajempi kauppaympäristön tukeminen on kärsinyt

Puutteelliset resurssit estävät työtä

Esimerkki: ministeriöiden ja lähetystöjen lähetetyn henkilökunnan yhteismäärä UM:ssä

1998

2017

EU-kirjelmien analyysi tukee haastatteutuloja

Asia
Komission suositus neuvostolle neuvottelujen aloittamisesta koskien EU:n kumppanuussopimusta Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden kanssa

Käsittelevä
SIS/STP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

- Eduskunnalle tiedottaminen Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden (AKT-maat) kanssa neuvoteltavan kumppanuussopimuksen neuvottelumandaatin käsitteystä (ns. Post-Cotonou neuvottelut, ks. eduskunnalle toimitettu E-kirje UM2017-00131).
- Komissio julkaisi neuvottelumandaattiluonnoksen 14.12.2017. Mandaattia neuvottellaan neuvoston AKT-työryhässä tammikuusta 2018 alkaen. Cotonoun sopimus umpeutuu helmikuussa 2020. Sopimusosapuolten on aloitettava neuvottelut 18 kuukautta ennen umpeutumista, joten EU:n neuvottelumandaatin tulee olla hyväksyttyä elokuuhun 2018 mennessä. Puhueenjohtajanaan tavoitteena on saada mandaatti hyväksytyksi ja ulkoasiainneuvostossa (kehitysministerit) 22.5.2018. Neuvottelut AKT-osapuolen kanssa tullaan todennäköisesti saattamaan loppuun Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella syysyllä 2019.

Suomen kanta

- Valtioneuvosto pitää mandaattiluonnosta yleisellä tasolla hyväksyttävänä. EU:n ja AKT-maiden suhteita on tärkeää uudistaa siirtymällä avunantaja-avunsaaja-dynamiikasta yhteisten intressien identifiointiin suuntaan. EU:n erityisuuhteilla AKT-maihin ei enää siirtymäin, on oma historiallinen taustansa, joka ei ole enää ajankohtainen. Tavoitteena tulee olla strateginen kumppanuus osapuolten välillä, jonka puitteissa kumppanit sitoutuvat toimeenpanemaan kestävän kehityksen tavoitteita yhteistyössä.
- Tulevan yhteistyön tulee pohjautua komission esityksen mukaisesti EU:n globaalistrategian mukaisiin EU:n arvoihin ja tavoitteisiin sekä uudessa eurooppalaisessa kehityspoliittisessa konsensuksessa määrättyihin painopisteisiin.
- Post Cotonou -järjestelyjen tulee tukea EU:n strategisia tavoitteita Afrikassa ja vahvistaa EU-Afriikka-kumppanuutta. Yhteistyön tavoitteena tulee olla vakauden aikaansaaminen Afrikassa. Suomi korostaa Afriikka-yhteistyössä

Asia
E-kirje komission tiedonannosta lisätoimenpiteistä avoimuuden lisäämiseksi ja verovirtojen ja veron kiertämisen torjumiseksi (COM(2016) 451 final)

Käsittelevä
SIS/STP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 5 päivänä heinäkuuta 2016 tiedonannon Euroopan parlamentille ja neuvostolle lisätoimenpiteistä avoimuuden lisäämiseksi ja verovirtojen ja veron kiertämisen torjumiseksi (COM(2016) 451 final). Samassa yhteydessä komissio antoi ehdotuksen neuvoston direktiiviksi direktiivin 2011/16/EU muuttamista siltä osin kuin se koskee veroveriratojen välikäteen rahapöytäkirjan osittain koskevia tietoja (COM(2016) 452 final, jäljempänä virka-apudirektiivin muutos). Lisäksi komissio antoi samassa yhteydessä ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahapöytäkirjan tai terrorismin rahoituksen annettuihin direktiivien (EU) 2015/849 ja direktiivin 2009/101/EY muuttamisesta (COM(2016) 450 final, jäljempänä rahapöytäkirjan direktiivin muutos).

Heinäkuun Ecofin-neuvostossa komissio esitteli tiedonannon sekä virka-apudirektiivin muutosehdotusta. Tiedonannosta on tarkoitettu antaa neuvoston päätelmät. Komission tiedonantoa käsiteltiin 7.7.2016 korkean tason työryhmän kokouksessa. Asia oli esillä myös neuvoston välittömän verotuksen työryhmän kokouksessa 20.7.2016.

Suomen kanta

Suomi pitää verotuksen läpinäkyvyyttä ja veronkierron vastaisia toimia EU-tasolla tärkeinä.

Veroparatiisin käytön rajoittamisessa keskeistä on kansainvälinen yhteistyö, johon Suomi on osallistunut aktiivisesti OECD:ssä ja EU:ssa. Kansainvälisessä yhteistyössä tietojenvaihdon ja erityisesti automaattisen tietojenvaihdon kehittäminen on tärkeää asennossa. Tästä on edustettu merkittävästi viimeisen parin vuoden aikana.

Suomi suhtautuu lähekköittäisesti positiivisesti komission tiedonannossa esitettyihin toimenpiteisiin. Aggressiiviseen verosuunnitteluun liittyvien palveluiden tarjoajien tiedontarveluolisuuden sekä ilmoittajien suojan osalta Suomi odottaa komission jatkoselvityksiä ja ehdotuksia asiassa. Asian voidaan ottaa kantaa vasta komission

U 81/2018 vp

SISÄMINISTERIÖ **MUSTIO** **EU/2018/1264**
EU/2018/1265
EU/2018/1266
EU/2018/1267

14.8.2018

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI TURVA-PAIKKA- JA MAAHANMUUTTORAHASTON PERUSTAMISESTA; EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI SISÄISEN TURVALLISUUDEN RAHAISTON PERUSTAMISESTA; EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI RAJATURVALLISUUDEN JA VIISUMIPOLITIIKAN RAHOITUSALUEEN PERUSTAMISESTA; YHDENNETTYN RAJATURVALLISUUDEN RAHAISTON OSAKSI, EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI TULLITARKASTUSALUEIDEN RAHOITUSALUEEN PERUSTAMISESTA YHDENNETTYN RAJATURVALLISUUDEN RAHAISTON OSAKSI JA EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI EUROOPAN ALUEKEHITYSRAHASTOJA, EUROOPAN SOSIAALIRAHASTO PLUSSA, KOHEESIORAHASTOJA JA EUROOPAN MERI- JA KALATALOUSRAHASTOJA KOSKEVISTA YLEISTÄ SÄÄNNÖKSESTÄ JA RAHOITUSASUNNOSTA SEKÄ TURVA-PAIKKA- JA MAAHANMUUTTORAHASTOJA SISÄISEN TURVALLISUUDEN RAHOITUSALUEITA KOSKEVISTA RAHOITUSASUNNOSTA.

1 Ehdotusten tausta

Euroopan komissio hyväksyi 12 ja 13 päivänä kesäkuuta 2018 seuraavat Euroopan parlamentille ja neuvostolle annetut lainsäädäntöehdotukset:

- 1) ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi turvapaikka- ja maahanmuuttorahaston perustamisesta, KOM(2018) 471 lopullinen;
- 2) ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sisäisen turvallisuuden rahaston perustamisesta, KOM(2018) 472 lopullinen;
- 3) ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoittamiseen perustamisesta yhdenmetyt rajaturvallisuuden rahaston osaksi, KOM(2018) 473 lopullinen;
- 4) ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tullitarkastuslaitteiden rahoittamiseen perustamisesta yhdenmetyt rajaturvallisuuden rahaston osaksi, KOM(2018) 474 lopullinen.

Lisäksi Euroopan komissio hyväksyi 29.5.2018 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yleisistä säännöksistä ja rahoitusasunnoista Euroopan aluekehitysrahastolle, Euroopan sosiaalirahastolle ja Euro-

2

Agenda 2030 huomioidaan suoraan lähinnä UM/KEO:n valmistelemisissä kirjelmissä

Monissa muissa kauppapoliittisissa kirjelmissä viitataan yleisemmin kehityspoliittikkaan

Veronkiertoa koskevilla kirjelmissä Suomi ajanut keskittien linjaa mutta kehitysnäkökohtia ei ole erikseen huomioitu

Ihmisoikeus- ja Leave No One Behind -näkökulmat jäävät heikoiksi

#Polku2030

Leave No One Behind -periaate ja ihmisoikeudet

Ihmisoikeuksien tukeminen on Suomelle keskeinen kehitys- ja ulkopolitiikan periaate.

LNOB / Agenda 2030: *“Pyrimme myös tavoittamaan ensimmäisinä ne, jotka ovat jääneet kauimmaksi jälkeen.”*

Vaikka IO-perustaisuuden ja kestävä kehityksen välinen yhteys ymmärretään periaatteessa, **käytännössä usein unohtuu.**

Suomi profiloituu virallisissa linjauksissaan naisten ja tyttöjen oikeuksien tukijaksi, mutta tällä hallituskaudella **tukea UN Womenille leikattiin 29% ja UNFPA:lle 43%**

Yritysvastuukeskustelussa kestävä kehitys näyttäytyy “hyvän tekemisenä”. **Riskinä, että ihmisoikeusvelvoitteet ja haittavaikutusten välttäminen jäävät sivuun.**

Kestävä kehityksen politiikan toteuttaminen eriarvoisuutta vähentävällä tavalla edellyttää **heikoimpien ryhmien tunnistamista ja ihmisoikeusarviointeja kaikessa ulkopolitiikassa** — sekä tämän resursoimista.

Ulkopolitiikka: Nostoja suosituksista

#Polku2030

Suosituksset ulkopolitiikkaan

Kestävä kehitys valtavirtaistettava kehityspolitiikasta koko ulkopolitiikkaan kaikilla hallinnonaloilla

Kehitysyhteistyömäärärahojen realistinen 0,7%-suunnitelma ja YK-tuen palauttaminen

Resurssivajeen ratkaisu

Ihmisoikeudet osaksi kestäväää kehitystä; LNOB-politiikkaan panostettava huomattavasti nykyistä enemmän yli ministeriörajojen

Lisäksi: yhdistetään ulko- ja turvallisuuspoliittinen ja kehityspoliittinen selonteko; tehdään monenkeskisen yhteistyön vaikuttamissuunnitelma; parannetaan arviointia

POLKU2030-julkaisut:

- policy brief julkaistu tänään tietokayttoon.fi -sivustolla
- loppuraportti julkaistaan lähiviikkoina ja lähetetään kaikille osallistujille

Kiitokset!

Lisätietoa:

Hankkeen johtaja Satu Lähteenoja, Demos Helsinki
satu.lahteenoja@demoshelsinki.fi

Annukka Berg, Suomen ympäristökeskus, annukka.berg@ymparisto.fi
Kaisa Korhonen-Kurki, Helsingin yliopisto, kaisa.korhonen@helsinki.fi
Matti Ylönen, Helsingin yliopisto, matti.ylonen@helsinki.fi

Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja Sami Pirkkala,
Valtioneuvoston kanslia, sami.pirkkala@vnk.fi